

Bibliotek tjenesten

Årsmelding 2006

1. Innledning

Universitets- og høyskolebibliotekenes primærfunksjon er å tilby og videreutvikle relevante tjenester for interne brukere, men de er samtidig åpne for eksterne brukere. Sammen med Nasjonalbiblioteket er de landets viktigste kunnskapskilder for faglig og akademisk dokumentasjon og litteratur innenfor de enkelte fagområdene, på norsk og utenlandske språk, og har en meget viktig oppgave i forhold til demokratisk tilgang til dokumentasjon og litteratur innenfor disse områdene. De har således en todelt oppgave. Bibliotekene skal være en integrert del av egen institusjon samtidig som de skal være en del av samfunnet som helhet og av biblioteknettverket. (Bibliotekutredningen 2006)

På oppdrag fra Kultur- og kirke departementet og Utdannings- og forskningsdepartementet er sentrale problemstillinger på bibliotekområdet utredet. Utredningen ble offentliggjort høsten 2006, og er ute til høring i disse dager. For bibliotekene i universitets- og høyskolesektoren pekes det på sentrale problemstillinger blant annet knyttet til integrasjon i egen institusjon, kvalitetsreformen og utvikling av biblioteket som læringssenter, biblioteket som deltaker i biblioteknettverket og utvikling av det digitale bibliotek.

Som underlag for utredningen ble det gjennomført en landsomfattende undersøkelse om bruk av bibliotek. (Statistisk sentralbyrå. Rapporter nr. 14, 2006). Undersøkelsen bekrefter at studenter bruker universitets- og høyskolebibliotekene. Hele 84% har vært innom biblioteket det siste året. Undersøkelsen viser også at en høy andel av studentene bruker bibliotekets nett-tjenester. Over en tredjedel av studentene har vært på biblioteket 40 ganger eller mer det siste året, og nær tre av fire studenter har besøkt biblioteket ti ganger eller mer det siste året. De yngste studentene er de flittigste brukerne. 47% av universitets- og høyskolebibliotekbrukerne bruker også folkebiblioteket.

Høgskolen har ikke gjennomført egne undersøkelser om bibliotekbruken i 2006, men den årlige Stud.mag-undersøkelsen tar for seg bibliotek tjenester. Bibliotek tjenesten har scoret høyt i denne undersøkelsen. Av karaktergivningen går det tydelig fram at godt utbygde bibliotek i moderne lokaler styrker læringsmiljøet og gir fornøyde studenter.

Biblioteket er vurdert i forbindelse med dr.gradssøknader. I forbindelse med søknad om akkreditering av ph.d.-program i religion, etikk og samfunn i 2006 sier den sakkyndige rapporten:

Infrastrukturen for doktorgradsstudiet synes generelt å være av svært god kvalitet. Særlig vil vi peke på et svært godt bibliotek og gode bibliotek tjenester. Vi vil likevel peke på at filosofi og etikk er forholdsvis dårlig representert på tidsskriftssiden.

Å ha tilfredsstillende dekning på alle områder er en utfordring. Derfor er det nasjonale og internasjonale biblioteknettverket av stor betydning. At vårt bibliotek nå låner ut flere bøker til andre bibliotek enn vi låner inn, forteller at vi har bygget opp godt balanserte samlinger innen de

rammer vi har til rådighet. Felles søkesystemer og gode transportordninger er også viktige faktorer for samarbeidet bibliotekene imellom. I Agder arbeides det nå med felles transportordning for postforsendelse mellom bibliotek regionalt og nasjonalt.

Prisutviklingen på vitenskapelige tidsskrifter (trykt/elektronisk) er en utfordring. For universitet og høyskoler er det et paradoks at institusjonene betaler kostnadene for å få frem forskningsresultatene, lønner fagfeller for å kvalitetssikre, for så å gi rettighetene til forlagene for publisering, og dernest betale dyrt for tilgang til tidsskriftene og egen forskning. ABM-utvikling publiserte i 2006 en rapport om bibliotekene, utgiverne og de elektroniske kunnskapskildene som betegnende nok fikk tittelen *Danser med ulver*. Bibliotekutredningen peker på at de høye kostnadene for digitale ressurser har begrenset tilgangen og vært til hinder for fri forskningsflyt. Dette er bakgrunnen for ”open access-bevegelsen” som jobber for etablering av publisering i open-access-tidsskrifter og etablering av åpne arkiver ved institusjonene.

Bibliotekets personale er godt kvalifisert og strekker seg langt for å yte god service. Midlene til innkjøp brukes effektivt for best mulig å dekke studenter og ansattes behov i forsknings- og undervisningssammenheng. Tilbakemeldingene i det daglige er den beste bekreftelsen på at biblioteket fungerer godt – og de er det mange av.

Biblioteket er nå spredt på 5 steder – vi ser frem til en styrking av biblioteket ved samling i et fremtidig 2-campusystem.

2. Høgskolens strategi – og bibliotektenesten

Overordnet: Høgskolen skal være en internasjonalt anerkjent utdannings- og forskningsinstitusjon som bidrar til utvikling av kritisk fag- og samfunnsforståelse hos studenter og i samfunnet generelt.

Tilgang til litteratur/informasjon og bibliotekfaglig kompetanse er nødvendig både i forhold til undervisning og forskning.

Faglig pedagogisk kvalitet: Høgskolen skal tilby utdanning av høy faglig og pedagogisk kvalitet. Utdanningene skal sette studentene i stand til å tilegne seg kunnskaper, innsikt og erfaring til å møte dagens og framtidens samfunns- og arbeidsliv. Utdanningene skal være basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap. Dette krever et vel utviklet bibliotek med gode samlinger (trykt/elektronisk), et godt biblioteknettverk og høy kompetanse i biblioteket. Det krever også satsing på undervisning i informasjonskompetanse.

Kvalitet i læringsmiljøet: Biblioteket bidrar både med innhold (samlinger), undervisning/opplæring (informasjonskompetanse), veiledning (søking, referansehåndtering osv) og ikke minst med å stille arbeidsplasser og utstyr til rådighet. Nettopp det å tilby studentene gode arbeidsvilkår i biblioteket bidrar til å gi studentene et fysisk læringsmiljø satt inn i en ramme som er riktig i en akademisk institusjon.

Anerkjent FoU-virksomhet: En forutsetning for et godt forskningsmiljø er tilgang til informasjon/litteratur (trykt/elektronisk), formidling av høgskolens forskningsresultater og veiledning og støtte både når det gjelder publisering, rettighetsproblematikk og forskningsdokumentasjon.

En av bibliotekets viktigste oppgaver er å stille forskningsbasert informasjon/kunnskap på internasjonalt nivå til rådighet, og også å bidra til å synliggjøre høgskolens forskningsproduksjon.

3. Virksomheten

Bibliotek-tjenesten består av 5 fysiske enheter og et godt utbygd elektronisk tilbud. Målsettingen er at alle studenter skal ha lik tilgang til tjenester – på stedet eller over nettet. Bibliotekene holder åpent til sammen 234 timer per uke i semesteret.

For å sikre god kontakt med og oppfølging av de ulike fagområdene/fakultetene er ansvaret fordelt på følgende kontaktpersoner:

Fagansvarlige (per 31.12.06):

Humaniora: Birgitte Kleivset

Teknologi: Audun Hofseth

Kunsthøgskolen: Anne-Åse Kallhovd, Lone Bak

Pedagogikk: Jørn Hjørungnes

Økonomi- og samfunnsfag: Henry Langseth, Ragnhild M. Jensen / Arthur N. Olsen

Helse- og idrett: Åse-Lill Næset, Ellen Sejersted

Realfag: Tord Augland

Kontaktpersonene skal sørge for best mulig utvikling og integrasjon av bibliotekets tjenester i forhold til undervisning/studieprogram og forskning. Undervisning, veiledning og samlingsutvikling er viktige aspekter i arbeidet.

3.1 Gimlemoen

Åpent 61,5 timer per uke. 17 stillinger.

Biblioteket på Gimlemoen fungerer godt. Besøk og utlånstall øker, og det er ofte kø for å få de beste studieplassene og pc-arbeidsplassene. Det er behov for en gjennomgang og justering av lokalene, men dette er foreløpig lagt på is i påvente av nødvendig endringsarbeid i forbindelse med integrasjon av musikkbiblioteket (Kongensgate). I løpet av 2006 er det lagt ned betydelige ressurser i magasinering (all UDK-klassifisert litteratur), kassering og rydding i magasin.

3.2 Grooseveien

Åpent 51,5 timer per uke. 3,9 stillinger.

Forberedende arbeid med tanke på flytting til Kampus Grimstad er startet opp: kassering, magasinering, omklassifisering fra UDK til Dewey.

3.3 Dømmesmoen

Åpent 34 timer per uke. Arbeidskraft hentes fra Gimlemoen, Sykehusveien og Grooseveien.

Biblioteket ivaretar først og fremst studenter innen lærerutdanning og førskolelærerutdanning, og ansatte med kontorplass på Dømmesmoen.

3.4 Sykehusveien

Åpent 45 timer per uke. 2, 3 stillinger. Biblioteket skal slås sammen med biblioteket i Grooseveien i ny Kampus Grimstad (jfr. Pkt. 3.2.6)

3.5 Musikkonservatoriet

Åpent 42 timer per uke. 1 stilling.

Biblioteket er et fellesbibliotek for Musikkonservatoriet og Kristiansand kulturskole. Biblioteket er bygd opp omkring studiene innen klassisk og rytmisk musikk. Biblioteket er plassert i dårlige lokaler, og har innværende år måttet omkalfatre en del på grunn av pålegg fra branntilsynet. Biblioteket skal integreres i biblioteket på Gimlemoen i 2009. Dette krever utvidelse av biblioteket på Gimlemoen. Planlegging av dette er ikke startet opp.

3.6 Kampus Grimstad

Bibliotekene Sykehusveien, Grooseveien og Dømmesmoen vil fra 2010 bli smeltet sammen i bibliotek/læringscenter Kampus Grimstad. Planleggingsarbeidet er i gang. Lederne av bibliotekavelingene i Grooseveien og Sykehusveien er representert i Underbrukerutvalg Læringscenter/bibliotek.

4. Biblioteket i tall

4.1 Økonomiske rammer

	2004	2005	2006
Budsjettramme	16.991.333	17.624.477	18.989.830
Ordinære driftsm: Medier	5.844.256	5.906.313	6.027.616
Faktisk forbruk medier	6.240.000	6.688.374	6.936.000*
Stillinger	23,1	24,5	24,5**

*Omfatter: bevilgning medier, andel av kriteriefordelte midler samt prosjektmidler (Kompetansefondet)

**I tillegg brukes ca. 1,8 stillinger som studentvakt

4.2 Mediekjøp/samlinger

Høgskolen har et bredt fagspekter, og dekker studier fra grunnivå til doktorgradsnivå. Prisstigningen på både trykte og elektroniske medier er stor – 7% i snitt per år for perioden 1993-2006 (Kilde Swets). En målsetting er å øke det elektroniske tilbudet, og samtidig kutte ut trykte tidsskrifter der det er riktig.

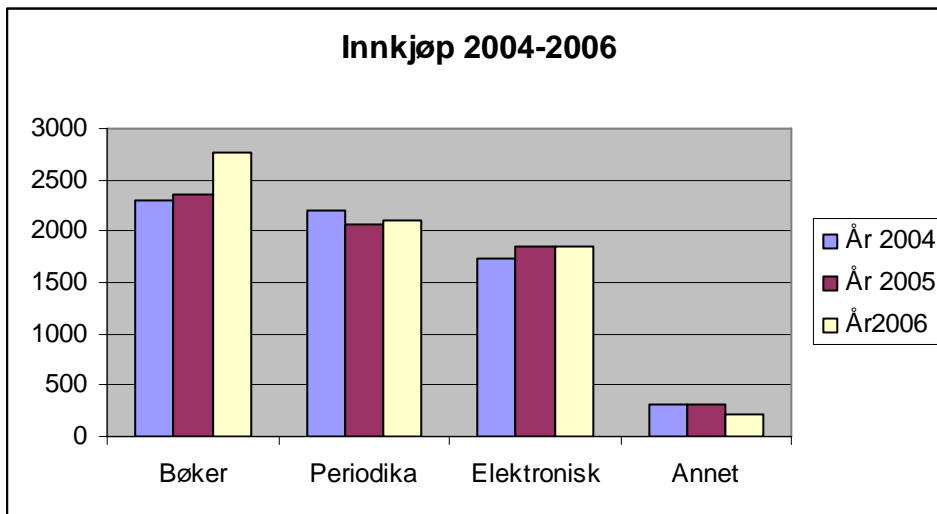
Når det gjelder kjøp av elektroniske tidsskrifter i full tekst så er tendensen en utvikling fra abonnement på enkelttidsskrifter til pakker, det vil si at vi blir tvunget til å betale for tidsskrifter som ikke er spesielt ønsket. Prisene på pakkene settes også ofte på grunnlag av hvor mange abonnement institusjonen tidligere har hatt i trykt form fra forlaget. Rabatter innrømmes for overgang til rene elektroniske abonnement, men disse er lave – og moms kommer i tillegg.

Det er foreløpig svak dekning når det gjelder norsk elektronisk materiale. Dette settes det fokus på nasjonalt, blant annet gjennom prosjektet Norsk digitalt bibliotek.

Mediebestand:

	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Mediebestand	291.313	300.275	270.000*
- trykte tidsskrifter	1.349	1.428	1412
- elektroniske tidsskrifter	Ca.10.000	14.500	18.520
- musikalier	14.500	16.517	18.520
Tilvekst	10.585	11.527	10. 239

*Tallet er justert etter en nøyere gjennomgang av bestand

European Documentation Centre (EDC)

Høgskolen er ett av fire EU-dokumentasjons-sentra i Norge. Dette forplikter, men gir også tilgang til EU-dokumenter og litteratur om EU – trykt, og på nettet -, samt et godt nettverk nasjonalt og internasjonalt som gjør det mulig for biblioteket å opparbeide ekspertise på området.

Holt-samlingen

Christianssands stiftsseminariums bibliotek som ble opprettet på Holt i 1839 er innlemmet som en del av høgskolens samling. Samlingen omfatter ca. 4000 bind anskaffet i perioden 1839 til 1895.

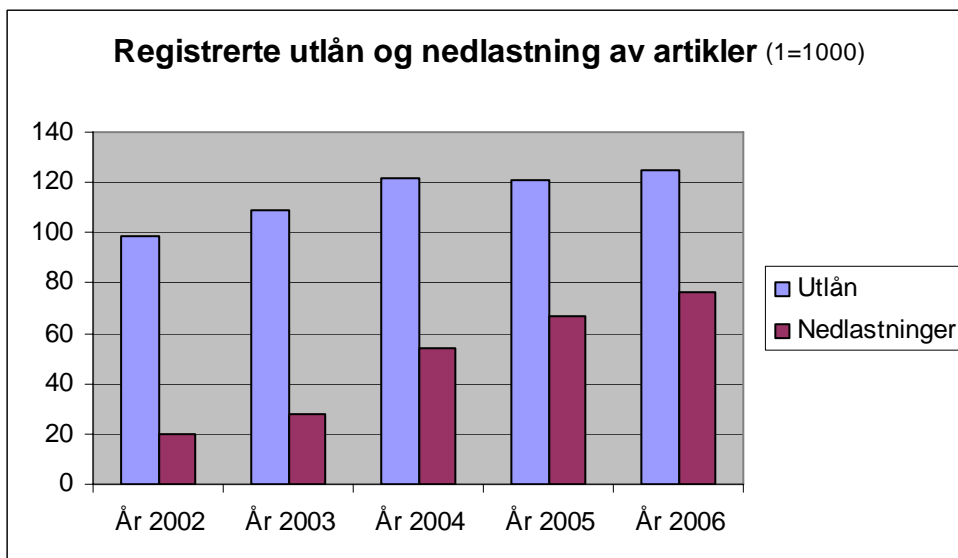
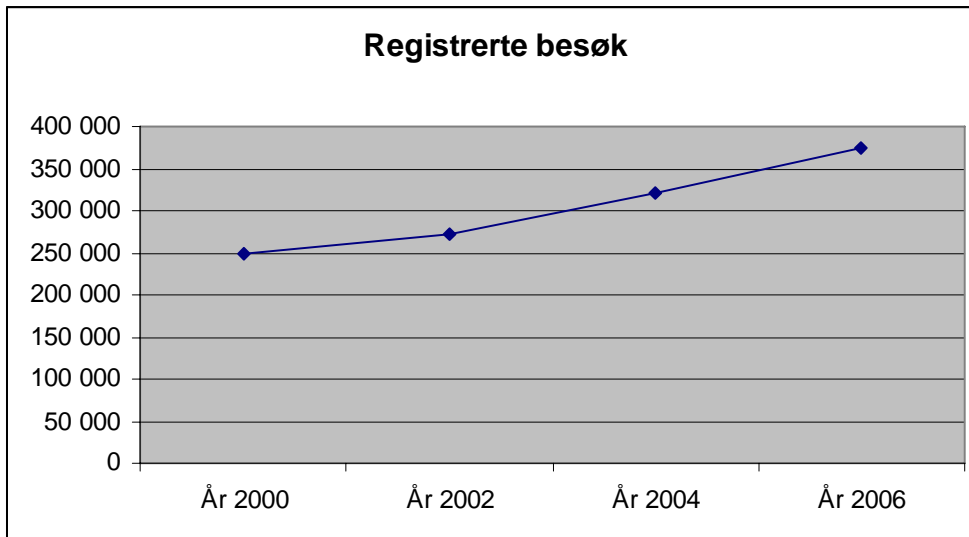
Ro-samlingen

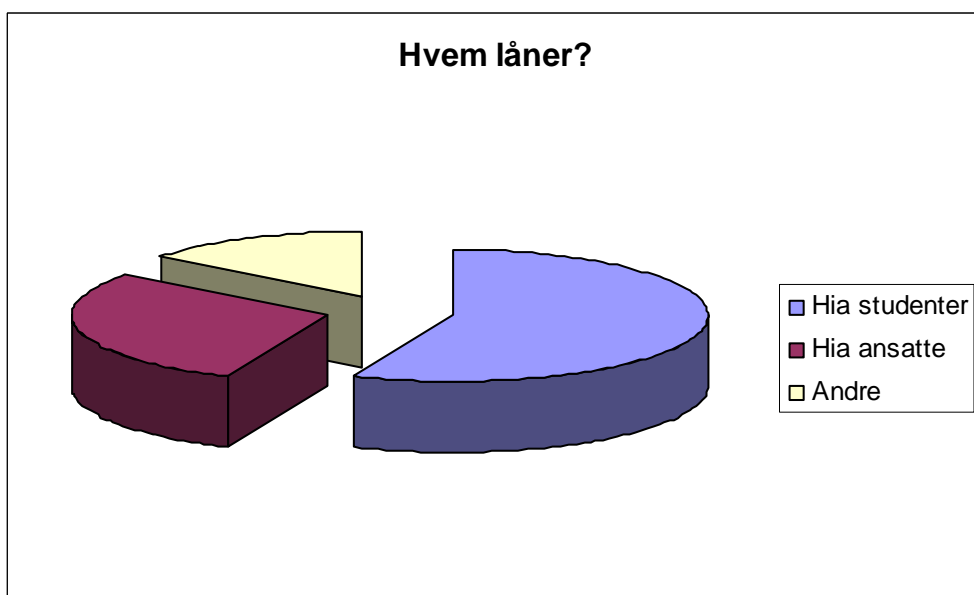
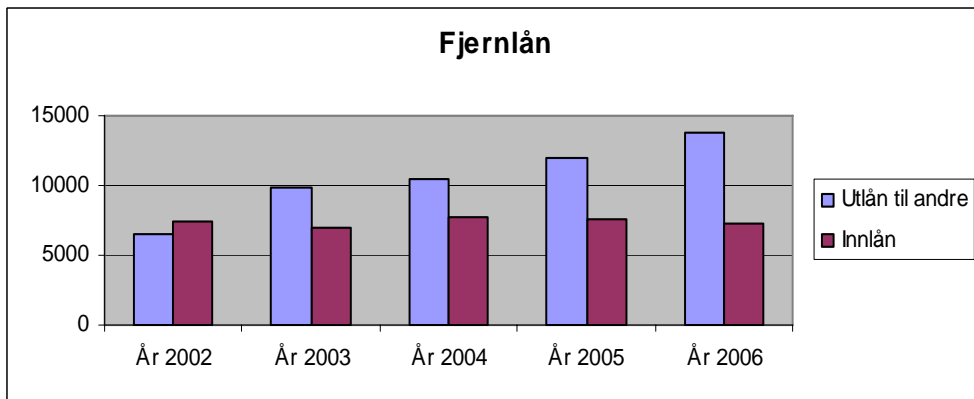
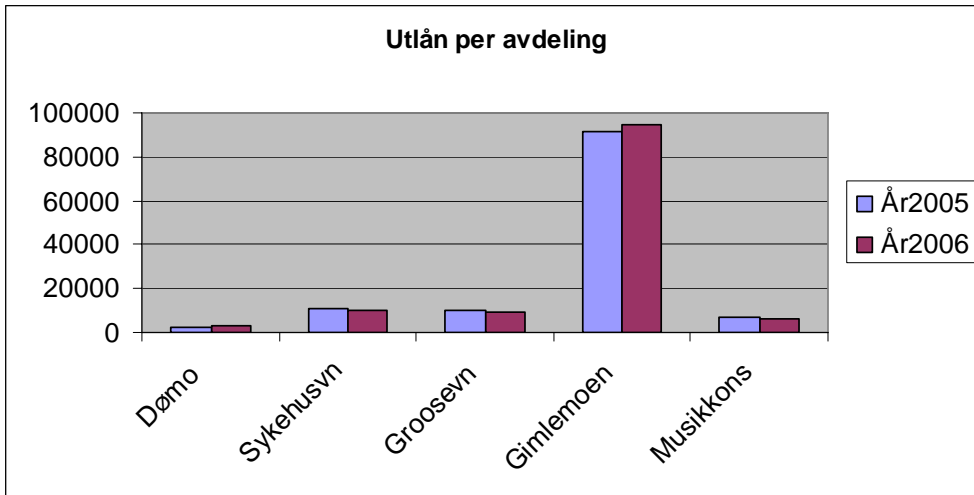
Ro-samlingen er en unik samling på ca. 4000 bind som dekker ulike sider ved litteratur, kunst, politikk og historie fra det amerikanske kontinent.

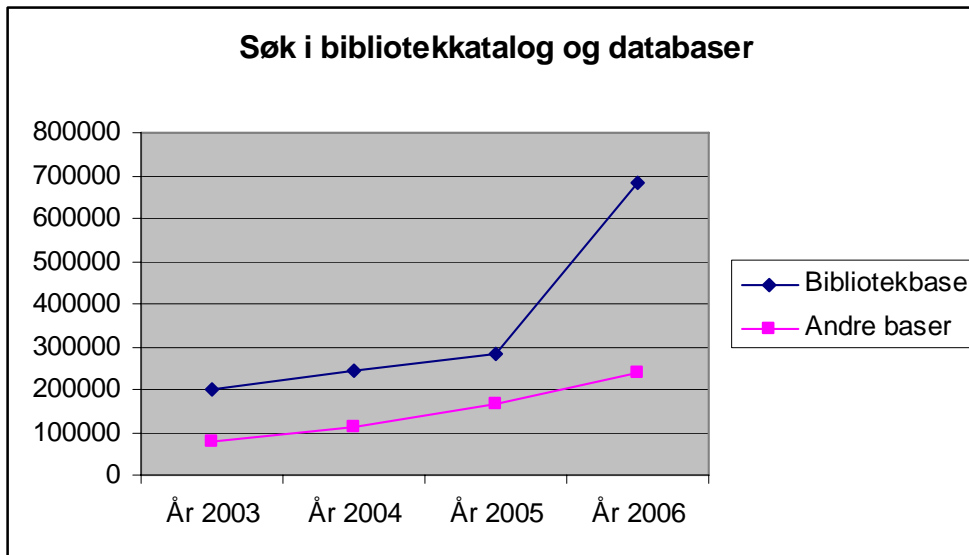
Agder Naturmuseum inngår i BIBSYS som en del av høgskolens samlinger. På grunn av manglende kapasitet i biblioteket har ikke samarbeidet vært aktivt i 2006, men vi yter tjenester til museet.

4.3 Besøk og utlånsaktivitet

Utlånstallene holder seg på et stabilt nivå. Biblioteket er stadig mer selvforsynt, og bidrar positivt i forhold til andre bibliotek. Besøkstallene viser at studenter og forskere bruker biblioteket aktivt, og antall brukerbestillinger og søk i databaser forteller om stor aktivitet.

5. BIBSYS, ForskDok mm

5.1 Biblioteksystemet (BIBSYS)

Høgskolens andel av BIBSYS driftsutgifter inkludert ForskDok: kr 1.050.000

Høgskolen deltar aktivt i BIBSYS-samarbeidet. BIBSYS er basis for bibliotekets elektroniske tjenester.

BIBSYS er et forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet. Driften lagt til NTNU. BIBSYS-styre har det overordnede ansvaret for den faglige virksomheten.

Endringer og utvikling i 2006:

Ny søkemodul: BIBSYS-ASK er tatt i bruk fra høsten 2006.

BIBSYS-søkeportal (Mime/Tyr): Første versjon ble lansert høsten 2006. Hensikten med prosjektet er å utvikle en portal som skal gi mulighet for enkel søk på tvers i elektroniske ressurser. Brukere krever/ønsker enkel søking, relevante treff og umiddelbar tilgang til komplett informasjon i fulltekst. Prosjektet BIBSYS søkeportal vil forhåpentligvis gi en verdiøkning på området.

Institusjonelt arkiv (PEPIA/BRAGE): En første versjon ble lansert ved årsskiftet. Hensikten med etableringen av arkivet er åpen publisering av forskningsartikler. Det anslås at ca. 80% av de vitenskapelige tidsskriftene aksepterer parallellpublisering i lokale arkiver. I tillegg er målsettingen å lagre masteroppgaver i systemet. Arthur N. Olsen har deltatt i utviklingen av BRAGE, og han har også vært med på utviklingen av overbygningen NORA.

NORA er et nasjonalt prosjekt med hovedmålet å fremme en mer samordnet utvikling av åpne institusjonelle arkiv i Norge. Prosjektet omfatter åpne institusjonelle arkiv med vitenskapelig informasjon inklusive studentoppgaver fra UH-sektoren. Prosjektet har en løpetid på tre år.

Prosjektet er et samarbeid mellom UB Bergen, Oslo, Tromsø og Trondheim, og fem høgschooler (inkludert HiA) i samarbeid med Norsk Digitalt Bibliotek.

5.2 Forskningsdokumentasjonssystem

Høgskolen bruker ForskDok (BIBSYS) for rapportering av forsknings- og utviklingsaktiviteter. Bibliotekstjenesten er hovedansvarlig for den registreringstekniske delen. De ansatte registrerer selv i systemet. Dekanene ha ansvar for rapporteringen/kvaliteten på rapporteringen fra sine fakultet.

Universitetene bruker et system FRIDA for rapportering av forskningsdata. En arbeidsgruppe oppnevnt av Forskningsutvalget (Unni Langås, Trond Randøy, Paul Arentzen, Guri Paulsen, Tord Augland og Else-Margrethe Bredland) vurderte eventuell overgang til FRIDA. Det ble besluttet å beholde ForskDok inntil videre:

Det sentrale forskningsutvalget tar innstilling fra arbeidsgruppen oppnevnt for å vurdere forskningsdokumentasjonssystemene ForskDok og FRIDA til etterretning. Arbeidsgruppa slår fast at begge systemene tilfredsstillende høgskolens behov for kontroll med og rapportering av forskningsdata, og at begge systemene er under utvikling. På denne bakgrunn mener det sentrale forskningsutvalget at det ikke er hensiktsmessig å skifte system på det nåværende tidspunkt.

År	Rapportert årsproduksjon	Totalt
2003	832	5186
2004	995	6459
2005	1269	7772
2006	1215 (herav 249 vitensk.)	9112

Kvalitetssikring av data i forbindelse med DBH-rapporteringen ligger hos fakultetene. Erfaringen er at det kreves en nøye gjennomgang av dataene før de rapporteres.

5.3 Bibliotekets nettsted

Høgskolens web-sider er under omlegning. Biblioteket har deltatt aktivt i nettportalprosjektet, og er godt i gang med omlegning av innholdsressursene til høgskolens nye nettportal. Det er brukt en god del ressurser på dette arbeidet i 2006.

5.4 Digital referansetjeneste

Utviklingen av en digital referansetjeneste startet opp i 2005 i samarbeid med andre høgschooler i østlandsregionen. Hensikten med tjenesten er å kunne bistå med søking, og gi veiledning via e-post og interaktivt via chat.

6. Opplæring/undervisning

En hovedoppgave for bibliotekstjenesten er ”å bidra aktivt i opplæring slik at brukerne effektivt kan søke etter relevant informasjon og få erfaring i å foreta kildekritiske vurderinger”

Det må utvikles kurs og opplegg i informasjonskompetanse. Det undervisende bibliotek omfatter tradisjonell brukeropplæring, opplæring i informasjonskompetanse, utvikling av biblioteket som læringsressurs og integrering av bibliotek og undervisning. Det er utarbeidet IKT-baserte undervisningsopplegg og undervisningsmateriale av Universitetsbiblioteket i Trondheim og Høgskolene i Telemark og Stord/Haugesund, samt U/H-bibliotekene i Bergen. Dette er verktøy som høgskolen kan dra nytte av.

Bibliotekjennesten bidrar til kunnskap om informasjonskompetanse/digital kompetanse gjennom undervisning og veiledning – i klasserom, gjennom en-til-en-undervisning og i det daglige arbeidet i skranken.

Biblioteket arbeider aktivt for å få satt opplæringen i system. Dette må i størst mulig grad integreres i studieprogrammene, og krever tett samarbeid med de faglige. Hovedansvaret ligger på faglig side.

Alle nye studenter får tilbud om bibliotekinformasjon gjennom kurs i studieteknikk og basiskurs i IKT, samt omvisning i oppstartuken.

Fag	Deltakere	Timer
Lærerutdanning/pedagogikk	800	103
Helse- og idrett – Arendal	315	60
Helse- og idrett - Kristiansand	510	45
Økonomi/samfunnsfag	250	37
Kunsthøgskolen (musikkons.)	40	6
Realfag	60	10
Teknologi	80	10
Humanistisk	140	50
Introduksjonskurs – allment	320	24
Div. kurs for ansatte	60	18
N-120	80	30
Samlet	2655	415 timer

Det poenggivende kurset *Skriveteknikk og informasjonssøk* (N-120) ved Fakultet for humaniora og samfunnsfag ble videreført i 2006. Biblioteket leverer 15 undervisningstimer i informasjonsinnhenting og kildekritikk.

Bloggkurs for ansatte: det er holdt 4 kurs (à 3 timer) for ca. 50 deltakere. For øvrig er det holdt en rekke kurs for ansatte, blant annet:

IKT/informasjonskompetansekurs for lærere

Kurs i bruk av referansehandteringsverktøy

Kurs i bruk av ulike databaser/informasjonskilder

7. Samarbeidsavtaler

Agderforskning

Agder naturmuseum og botaniske hager

Bibliotekene ved Sørlandet sykehus, Arendal og Kristiansand

Kristiansand kulturskole

Biblioteket deltar i høgskolens samarbeid med Mzumbe University, Tanzania.

8. Personalet (per 31.12.06)

Jens L. Lauesen gikk av med pensjon 1.4.06.

Kristiansand

Birgit Augland	1. sekretær
Tord Augland	universitetsbibliotekar
Lone Bak	bibliotekar
Vigdis Bjarly	bibliotekar
Else-Margrethe Bredland	biblioteksjef
Beate Henriksen	koordinator/bibliotekar
Svein Gunnar Henriksen	assistent (ca. 30%)
Jørn Hjørungnes	bibliotekar
Karin-Grete Imenes	bibliotekar
Ragnhild M. Jensen	bibliotekar
Anne-Åse Kallhovd	avdelingsleder/bibliotekar
Birgitte Kleivset	universitetsbibliotekar
Henry Langseth	universitetsbibliotekar
Kirsti Elise Larsen	1. sekretær
Hanne Graver Møvig	koordinator/bibliotekar
Arthur N. Olsen	it-koordinator /hovedbibliotekar
Anne Margrethe Skaaland	1. konsulent (60%)
Ellen Sejersted	bibliotekar
Are Skisland	konsulent (20%)
Kari Skribenes	bibliotekar (engasjement)
Greta Stahl	bibliotekfullmektig (50%)
Åse Vikse	bibliotekfullmektig
Pål Harald Øverland	bibliotekar (engasjement)

Grimstad

Audun Hofseth	avdelingsleder/universitetsbibliotekar (80%)
Grethe Parr	bibliotekar
Gerd-Lillian Andersen	bibliotekar
Liv Marie Berg	bibliotekfullmektig (60%)
Ingebjørg Taraldsen	bibliotekfullmektig (50%)

Arendal

Åse-Lill Næset	avdelingsleder/hovedbibliotekar
Ellen Øygarden	sekretær (50%)
Ragnhild Storlie	bibliotekar (80%)

Møter, kurs, seminarer mm

Det er holdt 8 bibliotekavdelingsledermøter i løpet av året. På Gimlemoen holdes det personalmøter 1-2 ganger per måned, på de øvrige avdelingene etter behov.

Personalet har deltatt på en rekke kurs og seminarer i løpet av året., og det har vært arrangert en rekke internopplæringskurs, først og fremst i bruk av databaser og elektroniske ressurser.

Birgitte Kleivset deltok på høgskolens kurs i høgskolepedagogikk 05/06, Jørn Hjørungnes deltar på høgskolens høgskolepedagogikk-kurs i 06/07.

Personalseminarer og kurs:

HMS-seminar 11.-12. mai 2006, Arendal (for personalet i Kristiansand)

Studietur til Halden/Karlstad 13.-15. juni 2006

Nettportalen 19. desember 07

Representasjon i styrer, råd og utvalg

BIBSYS:

Styret – vara: Else-Margrethe Bredland

Katalogstøtte: Beate Henriksen, Grethe Parr

Prosjekt Pepia/Brage: Arthur N. Olsen

Nora-prosjektet

Arthur N. Olsen

Universitets- og høgskolerådets bibliotekutvalg (UHRB):

Else-Margrethe Bredland

Universitets- og høgskolerådet. Publiseringsutvalget:

Else-Margrethe Bredland

Norsk bibliotekforening

Vest-Agder: Styremedlem: Hanne Graver Møvig , Lone Bak, Revisor: Anne-Åse Kallhovd,

Valgkomite: Arthur N. Olsen

Utvalg på høgskolen (per 31.12.06)

Plasstillitsvalgte:Tord Augland (NFF/FF), Liv Marie Berg (KFO), Lone Bak (NTL)

Tilsettingsrådet for teknisk administrative stillinger: Tord Augland (NFF/FF)

Likestillingsutvalget: Birgitte Kleivset

Forskningsutvalget – observatør: Else-Margrethe Bredland

Styremedlem Centre for European studies: Ragnhild Jensen

Redaksjonsutvalget Skriftserien: Else-Margrethe Bredland, Tord Augland

Kampus Grimstad: Underbrukerutvalg Læringscenter: Åse-Lill Næset, Audun Hofseth

Else-Margrethe Bredland

biblioteksjef

23.03.07

